

SPOSOBY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA UCZNIÓW KLAS 4-8 NA LEKCJACH JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Zgodnie z z § 2 pkt 3 rozporządzenia MEN z 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych wymagania edukacyjne są dostosowywane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dla każdego ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię wskazującą na potrzebę takiego dostosowania. Poniżej tabela prezentuje jedynie przykładowe sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych, przykładowe metody i formy pracy z uczniem oraz sprzęt i środki dydaktyczne, które mogą zostać wykorzystane przez nauczycieli. Jest to jedynie ogólny zarys, gdyż każdorazowo wszelkie działania dopasowywane są indywidualnie do potrzeb konkretnego ucznia przez nauczyciela uczącego języka angielskiego i mogą wykraczać poza te zaprezentowane poniżej. Ograniczeniem może być również aktualna baza dydaktyczna szkoły. (sprzęt i środki)

Rodzaj dysfunkcji/ niepełnosprawności/ problem ucznia	SPOSOBY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PRZYKŁADOWE METODY I FORMY PRACY Z UCZNIEM	SPRZĘT I ŚRODKI DYDAKTYCZNE
Niepełnosprawność intelektualna	<ul style="list-style-type: none"> - omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności - pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie - podawanie poleceń w prostszej formie - unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć - częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu - unikanie pytań problemowych, przekrojowych - wolniejsze tempo pracy - szerokie stosowanie zasady pogłębienia - odrębne instruowanie - zadawanie do domu tyle, ile uczeń jest w stanie wykonać samodzielnie - zajęcia dodatkowe w ramach zespołu dydaktyczno-wyrównawczego, gdzie należy oprócz wyjaśniania bieżących zagadnień programowych usprawniać funkcje poznawcze 	<ul style="list-style-type: none"> - metoda praktycznego działania (konstruowanie, manipulowanie działaniem) - metody samodzielnych doświadczeń - metoda odgrywania ról (inscenizacje teatralne) - drama - pokaz (okazów naturalnych, modeli ilustracji) - opis i pogadanka (związane z konkretem) - metody ćwiczeń utrwalających, -stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) - metoda wpływu osobistego (wysuwanie sugestii, działanie przykładem osobistym, wyrażanie aprobaty i dezaprobaty) 	<ul style="list-style-type: none"> - wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. - nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e- booki, audiobooki) - pomoce audiowizualne, np. projektory - tablice interaktywne - edytory tekstu

	(procesy intelektualne i percepcyjne) - zajęcia dodatkowe są niezbędne, bowiem uczeń z inteligencją niższą niż przeciętna nie jest w stanie opanować tych umiejętności tylko dzięki pracy na lekcji i samodzielnej nauce własnej w domu; -nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy		
Niepełnosprawność intelektualna wynikająca z autyzmu	<ul style="list-style-type: none"> - omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności - podawanie poleceń w prostszej formie, dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części -stosowanie pochwał ucznia, który już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniał - wprowadzanie nowych treści i zadań wymaga szczegółowych objaśnień (często bardziej przydatne okazują się instrukcje obrazkowe w porównaniu ze słownymi bądź kombinacja jednych i drugich) - przywoływanie uwagi ucznia -wykorzystywanie szczególnych talentów ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> - metoda praktycznego działania (konstruowanie, manipulowanie działaniem) -metody samodzielnych doświadczeń - metoda odgrywania ról (inscenizacje teatralne) - drama - pokaz (okazów naturalnych, modeli ilustracji) - opis i pogadanka (związane z konkretem) - metody ćwiczeń utrwalających, -stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) - metoda wpływu osobistego (wysuwanie sugestii, działanie przykładem osobistym, wyrażanie aprobaty i dezaprobaty) -metody problemowe rozwijające Umiejętność krytycznego myślenia - metody ekspresji nastawione na emocje i przeżywanie - korzystanie z pomocy nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> -wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. - nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e- booki, audiobooki) - pomoce audiowizualne, np. projekторы - tablice interaktywne - edytory tekstu

		wspomagającego (jeśli jest) przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi	
Niepełnosprawność związana z dysfunkcją wzroku (uczniowie słabo widzący)	Uczeń słabowidzący może realizować podstawy programowe w takim samym zakresie jak pozostali uczniowie i normalnie funkcjonować w grupie rówieśniczej jeżeli uzyska właściwe dostosowane do jego indywidualnych potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> - właściwe umiejscowienie ucznia w klasie (zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się na tablicy w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność), - uczeń powinien siedzieć w taki sposób, aby jego oczy znajdowały się dokładnie na wprost czytanego tekstu czy też monitora - zachowanie stałego układu ławek w sali, dostosowanie ławki ucznia – pomoc w zachowaniu porządku na ławce, miejsce na podstawkę pod książkę i lampkę. - dostosowanie kroju wielkości i grubości czcionki (uczeń z ograniczonym polem widzenia może wybierać czcionkę nie pogrubioną: A, B, M, 8, H, 3 natomiast uczeń z obniżoną ostrością raczej pogrubioną: A, B, M, 8, H, 3) - dostosowanie tła tekstu stosując zasadę kontrastu barw np. poprzez zakreślacze, - udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej lub stosowanie pomocy optycznych - podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska (zmniejszenie dystansu między uczniem a oglądanym obiektem) - zwracanie uwagi na szybką męczliwość ucznia związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie 	<ul style="list-style-type: none"> - podręczniki, lektury i inne pomoce dydaktyczne dostosowane dla uczniów słabowidzących np. zapisane w formie cyfrowej - nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e-booki, audiobooki) - program komputerowy do odczytywania tekstu - edytory tekstu - dyktafony - sprzęt elektroniczny ułatwiający pracę Uczniowi słabo widzącemu

		<p>określonych zadań)</p> <ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie uczniowi korzystania z komputera na lekcji i urządzeń elektronicznych wspomagających ucznia słabowidzącego - rozmowa z uczniem, częste zadawanie pytania- „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych. - realizowanie treści programowych przy wykorzystywaniu wielu zmysłów - nie krytykowanie i nie ocenianie negatywne wobec klasy - korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi 	
Niepełnosprawność związana z dysfunkcją słuchu	<p>-zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce dla ucznia w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić Dziecku odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauczyciel mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia dziecku odczytywanie mowy z jego ust - należy mówić do dziecka wyraźnie używając normalnego głosu i intonacji, 	<ul style="list-style-type: none"> -metody oparte na słowie - metody oparte na obserwacji, - metody oparte na działaniu praktycznym -metody aktywizujące - metody poszukujące - metody kierowania samodzielna pracą ucznia - metody audytywno- werbalne - metody wzrokowo- słuchowo-dotykowe, elementy integracji sensoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> - aparaty słuchowe, implanty i inne urządzenia techniczne odpowiednie do wad słuchu (np. słuchawki) - tablice interaktywne - syntezatory mowy -program komputerowy do odczytywania tekstu - edytory tekstu - komputerowe translatory - komputery z oprogramowaniem do odczytywania tekstów - dyktafon -wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. - nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e- booki, audiobooki)

	<p>unikając gwałtownych ruchów głową czy nadmiernej gestykulacji</p> <p>-trzeba zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami, to utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje też większe zmęczenie. Takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat</p> <p>- nauczyciel powinien upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszącego. W przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego uczniowi słownictwa. Można też wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący w ławce</p> <p>☒ uczeń niedosłyszący powinien siedzieć w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.</p> <p>-podczas omawiania nowego tematu, nowych i ważniejszych słów, itp., należy wypisywać je na tablicy i jak najczęściej używać pomocy wizualnych (tablic, wykresów, rysunków itp.)</p> <p>- można przygotować uczniowi z niedosłuchem plan pracy na piśmie</p>		<p>- pomoce audiowizualne, np. projektory</p> <p>- filmy i wideoklipy z napisami</p>
--	--	--	--

	<p>opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie lub poprosić innych uczniów w klasie, aby robili notatki z kopia i udostępniali je koledze</p> <ul style="list-style-type: none"> - konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy - nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do ucznia niestyszącego, zadawać pytania – nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu - z uwagi na wolne tempo czytania, uczeń potrzebuje więcej czasu na przeczytanie tekstu. Dla ułatwienia analizy treści tekstów nauczyciel może podać pytania pomocnicze, na które uczeń powinien przygotować odpowiedzi - przy ocenie prac pisemnych ucznia nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, nie powinny one obniżyć ogólnej oceny pracy - nie należy krytykować oraz nie oceniać negatywnie wobec klas 		
<p>Specyficzne trudności w uczeniu: Dysleksja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dawać łatwiejsze zadania - nie wrywać do natychmiastowej odpowiedzi, dawać więcej czasu na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów - dawać więcej czasu na opanowanie określonego zestawu słówek - w fazie prezentacji leksyki zwolnić tempo wypowiadanych słów i zwrotów, a nawet 	<ul style="list-style-type: none"> - metody problemowe rozwijające Umiejętność krytycznego myślenia - stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykanie) - metody poszukujące - metody kierowania samodzielną pracą ucznia - metody oparte na działaniu praktycznym - pokaz (okazów naturalnych, modeli 	<ul style="list-style-type: none"> - wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp. - nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e- booki, audiobooki) - filmy i wideoklipy z napisami - teksty z Internetu ☒ oprogramowanie tworzące mapy opowiadań - terminarze lub „przypominacze”

	<p>wypowiadać je przesadnie poprawnie</p> <ul style="list-style-type: none"> - nowe wyrazy objaśniać za pomocą polskiego odpowiednika, w formie opisowej, podania synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem - w zapamiętywaniu pisowni stosować wyobrażanie wyrazu, literowanie, pisanie palcem na ławce, pisanie ze zróżnicowaniem kolorystycznym liter - przy odczytywaniu tekstu przez nauczyciela pozwalać na korzystanie z podręcznika - w nauczaniu gramatyki można stosować algorytmy w postaci graficznej wykresów, tabeli, rysunków - podczas prezentacji materiału zestawiać zjawiska gramatyczne języka polskiego ze zjawiskami gramatycznymi charakterystycznymi dla języka obcego -prowadzić rozmówki na tematy dotyczące uczniów - dawać więcej czasu na wypowiedzi ustne i prace pisemne - liberalnie oceniać poprawność ortograficzną i graficzną pisma - oceniać za wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka, kłaść większy nacisk na wypowiedzi ustne 	<p>ilustracji)</p> <ul style="list-style-type: none"> -opis i pogadanka (związane z konkretem) - metoda obserwacji -drama - metody ćwiczeń utrwalających 	<p>komputerowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - program komputerowy do odczytywania tekstu - edytory tekstu - dyktafony - pomoce audiowizualne, np. projektory
Dysgrafia	<ul style="list-style-type: none"> - Dostosowanie wymagań dotyczy formy sprawdzania wiedzy, a nie treści. Wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej powinny być ogólne, takie same, jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy może być niekonwencjonalne. Np., jeśli nauczyciel nie 	<ul style="list-style-type: none"> -dobór metod dostosowany do Indywidualnych potrzeb ucznia (patrz dysleksja) 	<ul style="list-style-type: none"> - komputer z oprogramowaniem „przewidującym” słowa - edytory (umożliwiające Sprawdzanie poprawności gramatycznej)

	<p>może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytac ustnie z tego zakresu materiału.</p> <p>-wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów)</p> <p>-nie krytykować estetyki pisma, nie oceniać negatywnie wobec klasy ucznia</p>		
Dysortografia	<p>- dostosowanie wymagań dotyczy formy sprawdzania i oceniania wiedzy z tego zakresu</p> <p>- robić sprawdziany polegające na uzasadnianiu pisowni wyrazów, odwołując się do znajomości zasad ortograficznych,</p> <p>- oceniać odrębnie merytoryczną stronę pracy i odrębnie poprawność pisowni, nie wpisując tej drugiej oceny do dziennika</p> <p>- dysortografia nie uprawnia do zwolnienia ucznia z nauki ortografii i gramatyki</p> <p>- nie krytykować i nie oceniać negatywnie wobec klasy za błędy ortograficzne, fonetyczne, interpunkcyjne itd.</p>	- dobór metod dostosowany do Indywidualnych potrzeb ucznia (patrz dysleksja)	Komputer z oprogramowaniem Sprawdzającym poprawność pisowni
Uczeń z ADHD (zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi, zespołem hiperkinetycznym)	<p>- stworzenie uczniowi uporządkowanego środowiska; uczeń powinien znać plan lekcji, ale także plan poszczególnych godzin lekcyjnych, by móc przewidzieć co za chwilę nastąpi</p> <p>- zapewnienie metod wychowania i nauczania dopasowanych do możliwości i potrzeb ucznia,</p> <p>- stała współpraca między rodzicami i nauczycielami, np. umawianie się z rodzicami na stały kontakt przez e-dziennik</p> <p>-nauczanie w mało licznych klasach</p> <p>- nie należy karać ucznia za objawy ADHD –</p>	<p>- stymulacja polisensoryczna (poznawanie poprzez patrzenie, słuchanie i dotykane)</p> <p>- metody poszukujące</p> <p>- metody kierowania samodzielna pracą ucznia</p> <p>- metody oparte na działaniu praktycznym</p> <p>- pokaz (okazów naturalnych, modeli ilustracji)</p> <p>- opis i pogadanka (związane z konkretem)</p> <p>- drama</p> <p>- ćwiczenia kierujące aktywnością ruchową ucznia i poprawiające jego zdolność skupienia uwagi i koncentracji</p>	<p>- nagrane teksty na nośnikach elektronicznych (e- booki, audiobooki)</p> <p>- program komputerowy do odczytywania tekstu</p> <p>-edytory tekstu</p> <p>- terminarze lub „przypominacze” komputerowe</p> <p>- wizualne pomoce dydaktyczne - ilustracje, modele przestrzenne, szablony, plansze, tablice, fotografie, mapy itp.</p> <p>- pomoce audiowizualne, np. projektory</p>

	<p>karanie ucznia za niezależne od niego objawy, spowoduje, że zacznie ono się bać szkoły, jako miejsca, w którym spotykają go niezrozumiałe i niesprawiedliwe przykrości</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie wzmocniać niewłaściwych zachowań - zwykle uwaga nauczyciela koncentruje się na uczniach, które sprawiają problemy, w ten sposób wzmocniamy zachowania, których nie chcielibyśmy wzmocniać (praca z uczniem nadpobudliwym wymaga zauważenia tych rzadkich chwil, kiedy pracuje i zachęcania go do dalszego wysiłku, - mówić tak, aby uczeń usłyszał co do niego mówimy – (bardzo ważne jest jasne określenie, co ma w danej chwili wykonać) - należy dzielić długie, złożone zadania, polecenia na etapy, ze względu na zaburzenia uwagi taki uczeń ma kłopoty ze zrozumieniem złożonych poleceń, gdyż części nie usłyszy, a o części zapomni - początek każdej uporządkowanej działalności powinien być jasno i wyraźnie zaakcentowany np. „Uwaga, zaczynamy pisać” -uczeń z zaburzeniami uwagi może pracować krótko. Musimy pozwolić mu w jego naturalnym rytmie oderwać się od pracy - pochodną zaburzeń uwagi jest zapominanie, dlatego zawsze sprawdzamy, czy zapisało co jest zadane, co ma przynieść na jutro, zapisujemy termin klasówki - uczeń musi bardzo wyraźnie wiedzieć jakie zachowania są niedopuszczalne i jakie za to grożą konsekwencje. (ZASADY – KONSEKWENCJE) 	<ul style="list-style-type: none"> -relaksacja - elementy integracji sensorycznej - elementy socjoterapii 	
--	---	--	--

	<p>- uczeń z ADHD powinien zawsze siedzieć w pierwszej ławce, jak najbliżej nauczyciela, albo sam, albo posadzony z najspokojniejszym uczniem w klasie</p> <p>- należy uczyć porządkowania i organizowania swojej wiedzy oraz tworzenia notatek (np. sporządzanie planów, schematów itp.)</p> <p>- okiełznać nadruchliwość – uczeń z ADHD musi się ruszać więcej niż jego rówieśnicy, nie można tego zlikwidować, warto zatem obejść (Możemy ustalić z dzieckiem, że może kręcić się w obrębie ławki, machać nogami ale kategorycznie zakazane jest wychodzenie z ławki. Ponieważ każda okazja do ruchu jest dobra, możemy prosić, aby uczeń rozdał kolegom z klasy pomoce szkolne, przyniósł mapę, kredę, stał tablicę itp. W ten sposób zmniejszymy niepożądaną nadruchliwość, a także pozwolimy poczuć się ważnym, potrzebnym i akceptowanym.)</p>		